

Bedankt voor het downloaden van dit artikel. De artikelen uit de (online)tijdschriften van Uitgeverij Boom zijn auteursrechtelijk beschermd. U kunt er natuurlijk uit citeren (voorzien van een bronvermelding) maar voor reproductie in welke vorm dan ook moet toestemming aan de uitgever worden gevraagd.

Boom

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch door fotokopieën, opnamen of enig andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor zover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikelen 16h t/m 16m Auteurswet 1912 jo. Besluit van 27 november 2002, Stb 575, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoeding te voldoen aan de Stichting Reprorecht te Hoofddorp (postbus 3060, 2130 KB, www.reprorecht.nl) of contact op te nemen met de uitgever voor het treffen van een rechtstreekse regeling in de zin van art. 16l, vijfde lid, Auteurswet 1912.

Voor het overnemen van gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (artikel 16, Auteurswet 1912) kan men zich wenden tot de Stichting PRO (Stichting Publicatie- en Reproductierechten, postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp, www.cedar.nl/pro).

No part of this book may be reproduced in any way whatsoever without the written permission of the publisher.

info@boomamsterdam.nl
www.boomuitgeversamsterdam.nl

subjectiviteit van de therapeut. De verschillende tradities binnen het psychoanalytische denken komen voldoende aan bod. Het boek is overzichtelijk gestructureerd zowel in zijn grondidee als in de opbouw ervan en het leest vlot en aangenaam. De psychoanalyticus die op de hoogte is van de vakliteratuur, zal het boek als te simplifiërend en te schematisch ervaren.

Literatuur

KÄCHELE, H. & THOMÄ, H. (1996). *Lehrbuch der psychoanalytischen Therapie*. Berlijn: Springer.

* Vertaling Marc Hebbrecht

De zoektocht naar het ware goud

Bespreking van

ALEX HOLDER (2005). *Anna Freud, Melanie Klein, and the psychoanalysis of children and adolescents*. Londen: Karnac. ISBN 1 85575 375 8, xxiv + 192 pp., £ 22,50

NICOLE VLIEGEN

Vanaf het eerste, inleidende hoofdstuk van *Anna Freud, Melanie Klein, and the psychoanalysis of children and adolescents* maakt de auteur, Alex Holder, de indruk van een ontgoochelde goudzoeker. Op zijn zoektocht naar het ware goud van de kinderanalyse vindt hij vooral een schat aan citaten die het gebrek aan 'echte kinderanalyse' aanklagen, en de analytische kindtherapie beschrijven als een flauwe versie van de kinderanalyse. De kindtherapie leidt minder tot echte verandering, biedt minder materiaal, leidt tot minder hanteerbare negatieve overdracht.

Waar hij het werk van de therapeut als 'even waardevol en analytisch' (p. 7) benoemt als dat van de analyticus, lijkt dit weinig gemeend. Nergens immers geeft hij ook maar

iets weer van wat dan waardevol en analytisch zou zijn aan de analytische kindtherapie. Verder bekritiseert hij de kindtherapeut die zou 'claimen ook kinderanalyses te doen', zonder ooit te bespreken wat de implicaties zijn wanneer de analyticus zonder bijkomende opleiding kindtherapeutisch werk doet. Nochtans verwijst een van de vele citaten (Jongbloed-Schurig 1998), naar de moeilijkheid voor de analytische kindtherapie 'to offer an analytic posture, so that he risks alternating between the poles of analysis and education' (p. 7). Nochtans leer je juist in elke Europese opleiding tot analytisch kindtherapeut om in contact te blijven met je innerlijk analytisch denken temidden van krachtige realiteitsaanspraken, en niet te switchen naar een pedagogisch handelen. Holder idealiseert de frequentie van vijf sessies per week van de twee kinderanalyses die hij tijdens zijn opleiding uitvoerde, evenals die van zijn persoonlijke analyse. Hij geeft aan dat de pioniers van de kinderanalyse — waarvan na eliminatie nog Anna Freud en Melanie Klein overblijven — ook vijf keer per week werkten.

In hoofdstuk 2 gaat Holder vervolgens op zoek naar wie nu die 'echte' pioniers zijn van de kinderanalyse, 'in the proper sense of the term' (p. 19). En — hoe kan het ook anders gezien zijn zeer zuivere definiëring van de kinderanalyse — slechts Anna Freud en Melanie Klein blijven over. Berta Bornstein mag als een vroege kindanalytica worden vermeld, maar andere, door Anna Freud als pioniers benoemde kindanalytici zoals Hug-Helmuth, Müller-Braunschweig, Steff Bornstein en Alice Balint worden na Holders weging te licht bevonden. Ook de door Geissmann en Geissmann (1998) als pioniers genoemde Eugenie Sokolnicka en Sophie Morgenstern, zijn volgens Holder de titel 'kindanalyticus' niet waardig.

Het derde hoofdstuk zit structureel onlogisch in elkaar. Het draagt de titel *Techniek van de kinderanalyse* en omvat drie delen. Eerst wordt via te veel en te lange citaten

de controverse tussen Anna Freud en Melanie Klein uit de doeken gedaan omtrent vijf thema's: de indicaties voor kindanalyse, de overdracht, het Boven-Ik, het oedipuscomplex en tegenoverdracht. Waar hij aangeeft dat dit hoofdstuk gewijd is aan de verschillende modellen die Anna Freud en Melanie Klein hebben uitgewerkt, verwacht je als lezer dat de auteur deze modellen dan ook vanuit een metaperspectief als naast elkaar bestaande modellen uitwerkt. Hij overstijgt echter nergens de — door andere auteurs (King & Steiner 1991; Likierman 1995; Viner 1996) beter uitgewerkte — beschrijving van de controverse tussen beide pioniers van de kindanalyse. Hij neemt daardoor nergens het metaperspectief in dat je verwacht van een werk dat deze titel draagt. De overdaad aan citaten maakt het moeilijk om een leeslijn vast te houden, en versterkt de indruk dat Holder niet tot een eigen perspectief komt. Hij laat voortdurend Anna Freud en Melanie Klein zelf aan het woord, of specialisten omtrent deze auteurs zoals Hanna Segal en Meira Likierman. De overgang naar het tweede thema van dit hoofdstuk, het samenwerken met ouders, is op zijn zachtst gezegd ›bevreemdend‹. Plots schuift Holder vooral zijn eigen visie op het werken met ouders rondom een kindanalyse naar voren. Hier dienen de vele citaten van Anna Freud en Melanie Klein eerder als gezagsargumenten om zijn eigen denklijn te staven; eerder dan dat ze de visies van beide pioniers aangeven. Om enkele van de besproken technische punten te illustreren, beschrijft Holder als derde deel van dit hoofdstuk de analyse van Monica, een latentiemeisje dat hij tijdens zijn opleiding in de jaren zestig in analyse had in het Anna Freud Centre. Dan volgen er een hoofdstuk over de adolescentie, het stiefkind van de kindanalyse en één over de betekenis van de kindanalyse voor de volwassenenanalyse. Maar ook dan blijft het werk steken in gegoochel met citaten. Het boek heeft een aansprekende titel, een mooie vlag die verder echter de lading niet dekt.

Literatuur

- KING, P. & STEINER, R. (red.) (1991). *The Freud/Klein controversies 1941-45*. Londen: Routledge.
- LIKIERMAN, M. (1995). The debate between Anna Freud and Melanie Klein: an historical survey. *Journal of Child Psychotherapy*, 21, 313-325.
- VINER, R. (1996). Melanie Klein and Anna Freud: the discourse and the early dispute. *Journal of the History of Behavioural Sciences*, 32, 4-15.

King I

Bespreking van

PEARL KING (2005). *Time present and time past — Selected papers of Pearl King*. Londen/New York: Karnac.
ISBN 1 85575 925 X, xv + 267 pp., £ 25,-

MICHEL THYS

Pearl King (1918) kunnen we situeren in de *middle group* of de *independent tradition* in de Britse psychoanalyse. Na haar opleiding tot psycholoog was zij in analyse bij John Rickman, van wie ze een biografische schets schreef en een bundel artikelen redigeerde (King 2003, Thys 2005). Ze volgde eerst supervisie bij Klein en later bij Balint en Winnicott. Lacan had haar in Londen in 1963 opgemerkt en wijdde in zijn twaalfde seminarie een hele les aan haar artikel *On a patient's unconscious need to have ›bad parents‹* (in de voorliggende bundel voor het eerst gepubliceerd) over de overdracht als een illusie. King was institutioneel een bedrijvige analytica: ze was secretaris van de IPA, vicevoorzitter van de Britse vereniging onder Bion en Winnicott en in 1982 de eerste voorzitter die geen arts was en van 1984 tot 1994 was ze nog archivaris. Samen met Riccardo Steiner bezorgde ze *The Freud-Klein Controversies 1941-1945* (1991). In *Time present and time past* worden zestien artikelen van King gebundeld, waarvan